

ΕΝΝΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΟΥ 1821
Ι. Δ. ΜΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΜΙΧ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Μετά τα έγγραφα των αγωνιστών της οικογένειας Διαμαντή-Ολύμπιου, του Λιτοχωρηνού Ιάκωβου Περικλή-Ολύμπιου και του Παντελή Δημητρίου-Ολύμπιου, τα οποία παρουσιάσαμε στα «Μακεδονικά», στους τόμους 20, 21 και 23 αντιστοίχως, παρουσιάζουμε τώρα άλλα 9 ανέκδοτα έγγραφα, άλλων δύο Ολύμπιων αγωνιστών. Πρόκειται για τα έγγραφα του Λιτοχωρηνού αγωνιστή Ι. Δ. Μανακόπουλου, που ήταν ανεψιός του Ιάκωβου Περικλή-Ολύμπιου, και του Μιχ. Δημητρακόπουλου-Ολύμπιου.

Τα έγγραφα αυτά αποτελούν τον καρπό της τελευταίας έρευνάς μας στο Αρχείο των Αγωνιστών της Εθνικής Βιβλιοθήκης.

α) Τα έγγραφα του Λιτοχωρηνού αγωνιστή Ι. Δ. Μανακόπουλου

Ο Ολύμπιος αγωνιστής Ιωάννης Μανακόπουλος δεν μας είναι γνωστός από άλλη πηγή. Ό,τι γνωρίζουμε γι' αυτόν, το χρωστούμε στα έγγραφα του φακέλου του, που βρίσκεται στο κουτί 118 του Αρχείου των Αγωνιστών της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Με βάση, λοιπόν, τα στοιχεία του φακέλου του, μπορούμε να συνθέσουμε το σύντομο βιογραφικό του.

Ο Ιωάννης Δημ. Μανάκας-Μανακόπουλος γεννήθηκε στο Λιτόχωρο, στις 3-1-1810. Ο πατέρας του Δημήτρης Μανάκας πήρε μέρος στην επανάσταση του Ολύμπου και της Δυτικής Μακεδονίας. Στην καταστροφή της Νάουσας (6-4-1822) από τον Αμπντούλ Αμπούντ πασά αιχμαλωτίστηκε μαζί με το δωδεκάχρονο, τότε, γιό του Ιωάννη. Στη συνέχεια ο πατέρας απαγχονίστηκε στην πόλη Κατερίνη μαζί με άλλους πατριώτες. Ο μικρός Ιωάννης έπεσε στα χέρια κάποιου αγά της Θεσσαλονίκης που λεγόταν Ταμπάκ Αχμέταγας. Στο σπίτι αυτού του αγά ο αιχμάλωτος Ιωάννης βασανίστηκε σκληρά και αναγκάστηκε να αλλαξοπιστήσει.

Από την αιχμαλωσία τον απελευθέρωσαν στις αρχές του 1828 οι φίλοι και οι συγγενείς του πατέρα του, και κυρίως ο θείος του και επίσης αγωνιστής του 21, Ιάκωβος Περικλής-Ολύμπιος (βλέπε γι' αυτόν: Κώστας Σπανός, 25 ανέκδοτα έγγραφα του Λιτοχωρηνού αγωνιστή του 1821 Ιάκωβου Περικλή Ολύμπιου, στο περ. «Μακεδονικά», τ. 21, 1981, 281-308).

Μετά την απελευθέρωσή του κατέβηκε με τον Κεφαλλονίτη πλοίαρ-

χο Ευστάθιο Φωκά από τη Θεσσαλονίκη στην Ερμούπολη της Σύρου και από κει στο Ναύπλιο. Εκεί κατατάχτηκε εθελοντής στο 3ο πεζικό τάγμα των ευζώνων με διοικητή το Γάλλο Σ. Σωνιέρ. Στο τάγμα αυτό υπηρέτησε από τις 27-9-1828 έως τις 26-3-1832.

Για μια δετία (1832-1837) δεν βρίσκουμε κάποιο στοιχείο για τη ζωή του. Στις 28-10-1837 κατατάχτηκε στη Χωροφυλακή και υπηρέτησε στη Μοιραρχία των Κυκλάδων. Στη διάρκεια, όμως, της υπηρεσίας του έπαθε κάποιο «δυστήχημα» και απολύθηκε στις 28-8-1839 ως ανίκανος. Η υγειονομική επιτροπή τον κατάταξε στο λόχο των απόμαχων ως δεκανέα και του επεδίκασε μηνιατική σύνταξη ίση με 18 δραχμές.

Ο Ι. Μανακόπουλος δεν δέχτηκε τη σύνταξη αυτή, διότι στόχευε στη σύνταξη, τουλάχιστο, του ανθυπολοχαγού. Περιμένοντας τη δικαίωσή του έχασε για 33 ολόκληρα χρόνια τη σύνταξη του δεκανέα, που ανερχόταν σε 7.128 (12 × 18 × 33) δρχ. Τελικά, από ό,τι βλέπουμε στην αναφορά του της 8-4-1872 χαρακτηρίστηκε «υπαξιωματικός πρώτης τάξεως, 28 απριλίου (1872)».

Μετά την απόλυσή του από τη Χωροφυλακή εγκαταστάθηκε αρχικά στην Αθήνα, όπου έγινε δικαστικός κλητήρας, και μεταγενέστερα στη Λαμία. Από κει υπόβαλε τη δεύτερη αναφορά του με τα πιστοποιητικά του. Είταν τότε 62 ετών και είχε βμελή οικογένεια.

Τα έγγραφα του φακέλου «Ιωάννης Δ. Μανακόπουλος» είναι συνολικά 5, και είναι τα εξής:

1. Η δεύτερη αναφορά του, με χρονολογία 8-4-1872. Είναι πολυσέλιδη (6 σελίδες με 135 στίχους) και δίνει σ' αυτήν το ιστορικό της δράσης του. Την προγενέστερη αναφορά του, που δεν σώθηκε στο φάκελό του, πρέπει να την υπόβαλε στα 1865, όταν συστήθηκε η τελευταία εξεταστική επιτροπή των αγωνιστών.

2. Ένα αντίγραφο του πιστοποιητικού, με χρονολογία 31-8-1839, που του χορήγησε το αρχηγείο της Χωροφυλακής. Στο έγγραφο αυτό πιστοποιείται ο χρόνος που υπηρέτησε ως χωροφύλακας. Το αντίγραφο, με χρονολογία 31-10-1845, είναι επικυρωμένο από κάποιον αξιωματικό του αρχηγείου, του οποίου είναι δυσανάγνωστη η υπογραφή.

3. Ένα πιστοποιητικό, με χρονολογία 21-6-1844, που του χορήγησαν στη Σύρο ο Ανδρέας Εμμανουήλ και ο Κων/νος Βλαστός, επικυρωμένο την ίδια μέρα από το δήμαρχο της Ερμούπολης Ι. Λ. Θάλλη και από το διοικητή του νησιού. Οι δύο νησιώτες, ίσως ναυτικοί, πιστοποιούν τον ερχομό του Μανακόπουλου στο νησί τους, μετά την απελευθέρωσή του από τη Θεσσαλονίκη, με το πλοίο του Ευστ. Φωκά.

4. Ένα άλλο πιστοποιητικό, με χρονολογία 27-7-1844, που του χορήγησαν στην Αθήνα, ο Σ. Σωνιέρ, ο Ν. Σκευοφύλαξ, και κάποιος Θεοχάρης.

επικυρωμένο από το Ν. Χατηριάδη, υπασπιστή του φρουραρχείου της Αθήνας. Στο έγγραφο αυτό πιστοποιείται ο χρόνος που υπηρέτησε στο λόχο των ευζώνων, του 3ου τάγματος. Με το τάγμα αυτό πήρε μέρος στην πολιορκία και στην άλωση της Ναυπάκτου (1829), πολεμώντας γενναία. Για τη δράση του στο στρατό είχε πάρει ένα σχετικό πιστοποιητικό στα 1833, αλλά το έχασε.

5. Ένα τρίτο πιστοποιητικό, με χρονολογία 23-5-1863, που του χορήγησαν στην Αθήνα οι αγωνιστές: Γ. Κάζας, Μακρυγιάννης, Θ. Ζιάκας και κάποιος άλλος, του οποίου είναι δυσανάγνωστη η υπογραφή, επικυρωμένο από το δήμαρχο της Αθήνας Εμ. Κουτζικάρη, στις 7-6-1863. Οι αγωνιστές αυτοί πιστοποιούν την αιχμαλωσία και την παραμονή του στον Ταμπάκ Αχμέταγα, την απελευθέρωσή του και τη στρατιωτική υπηρεσία του στην ελεύθερη Ελλάδα.

Να, τώρα, τα 5 έγγραφα που αφορούν τον Ιωάννη Δ. Μανάκα-Μανακόπουλο:

1

*Δευτέρα αναφορά του Ἰωάννου Δ. Μανακοπούλου κατοίκου Λαμίας.
Ἐν Λαμιά τὴν 8 Ἀπριλίου 1872.*

Κατάλογος τῶν ἐπισυνημένων ἐγγράφων. 1 πιστοποιητικὸν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀφήξεώς μου. 1 ὅμοιον, περὶ τῆς αἰχμαλωσίας μου. 1 ὅμοιον, τοῦ 3ου πεζ. τάγματος τῆς Γραμμῆς. 1 ὄμ. ἄφρασις τῆς χωροφυλακῆς. Τὸ ὄλον τέσσαρα. υπαξιωματικὸς πρώτης τάξεως 28 ἀπριλίου (1872)

*Πρὸς τὸν κύριον πρόεδρον τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος Ἐπιτροπῆς
εἰς Ἀθήνας*

Κύριε Πρόεδρε

Ἐπαναλαμβάνω καὶ δευτέραν φοράν, νὰ ἐπισυνάψω ᾧδε τὰ πρωτότυπα τεσσάρων πιστοποιητικῶν μου, ἵνα κἀγὼ συμπεριληφθῶ μετὰ τῶν ἀδικημένων συναγωνιστῶν μας εἰς τὴν χαρὰν τῶν ἀπομάχων, ἥτοι τῶν συνταξιούχων.

Κύριε Πρόεδρε.

Ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, κορέματι ἢ ὕπαρξις ἐμοῦ τε καὶ τῆς ἐξαμελοῦς οἰκογενείας μου.

*Κατάγομαι ἐξ Ὀλύμπου, εἶμαι υἱὸς πατρὸς ἀγωνιστοῦ θυσιασθέντος καὶ ἀπηγγονισθέντος ἐν τῇ / πόλει Αἰκατερίνης εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος σ. 2
τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος.*

Ὁ μακαρίτης πατήρ μου αἰχμαλωτισθεὶς τὸν Αὐγουστον τοῦ 1822, ἐδρεθεὶς εἰς Βέροιαν τότε μετὰ τοῦ πατρός μου κἀγὼ, ὑπὸ τοῦ Ἀβδῆ Λοποῦτ πασσά ὅπου κατὰ διαταγὴν του βασανισθεὶς ὑπὸ ἀλυτηρίων ὀθωμανῶν μέχρι

τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἠναγκάσθη ἐξ ἀπεριγράπτων βασάνων ν' ἀλλάξω τὴν πίστιν μου.

- σ. 3 Κατόπιν προσπαθειῶν τῶν Συγγενῶν καὶ φίλων τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐνὸς θείου μου Ἰακώβου Περικλέως Ὀλυμπίου, ἐλευθερώθη ἐκ τῶν χειρῶν των κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1828, καὶ μεταβὰς εἰς Ναύπλιον κατετάχθη ἐθελοντῆς εἰς τὸν 3ον πεζικόν) τάγμα τῆς γραμμῆς, διοικούμενον τότε ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου κου Σ. Σωνιέρου, ὅπου διετέλουν μὲ τὴν ἀπαιτούμενην εὐπείθειαν ἀπὸ τῆς 27ης 7βρίου 1828, μέχρι τῆς 26ης Μαρτίου τοῦ 1832, παρευρεθεὶς συνάμα εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν τῆς Ναυπάκτου.

- σ. 4 Μετὰ ταῦτα μεταβὰς κατὰ τὸ 1837 εἰς Ἀθήνας κατετάχθη εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς εἰς ὃ διέμεινον μέχρις ὅτου κατεστάθη ἀνίκανος/διὰ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἕνεκα σωματικοῦ δυστυχήματος, ἦτοι ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ δέκα σχεδὸν μῆνας κηρύξας με δὲ ἢ ἐν Ναυπλίῳ ὑγειονομικῆ ἐπιτροπῇ ὡς ἀνίκανον μ' ἀποφάσισεν ν' ἀπεράσω εἰς τὸν λόχον τῶν ἀπομάχων ὡς δεκανεὺς, καὶ μὴ δεχθεὶς τοῦτο διὰ τὸν ὀλίγον μισθόν μου, ἔλαβον τὴν ἄφεσίν μου νπ' ἀριθ. 12939-1711, ἀπὸ 21-31 αὐγούστου 1839.

- σ. 5 Ὡστε ἐν τῷ διαστήματι τῶν τριάκοντα τριῶν ἐτῶν, ὠφελήθη τὸ Δημόσιον οὐκ ὀλίγον ἐκ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τὸν ὅποιον ἤθελον λαμβάνει ἐὰν ἐδεχόμην | τὴν σύνταξιν τοῦ δεκανεὺς, δραχμὰς 7.128, ὡς ταῦτα διαδηλοῦνται ἐκ τῶν συνημένων ὧδε ἐγγράφων μου.

- σ. 6 Ἡ ὀκταετὴς αἰχμαλωσία μου, κύριε Πρόεδρε, ἢ παντελὴς καταστροφὴ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, ἢ ἀπαγχόνησις τοῦ πατρὸς μου, καὶ αἰ μετὰ τὴν ἐλευθέρωσίν μου προσωπικαὶ ἐκδουλεύσεις καὶ ὑπηρεσίαι μου πρὸς τὴν πατρίδα, δὲν εἶναι νομίζω οὐδόλως κατώτεροι, τῶν ὄχι κοινῶν ἀγωνιστῶν. Ἦδη δὲ ἀποκατασταθεὶς ἀνίκανος διὰ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν παρακαλῶ θερμῶς καὶ | μετὰ δακρύων τὴν Σεβ(αστήν) Ἐπιτροπὴν, ἵνα εὐαρεστουμένη λάβῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τοῦ ἀγῶνας μου, καὶ τὰς δυστυχίας ἃς ὑπέστην κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ μὲ δικαίωση κατατάσσουσά με εἰς τὸν χωρὸν τῶν ἀπομάχων μὲ τὸν βαθμὸν τουλάχιστον τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ἵνα δυνηθῶ διὰ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ν' ἀπαντῶ τὰ ἔξοδα τῆς ἐξαμελοῦς οἰκογενείας μου, καὶ δυνηθῶ ν' ἀποκαταστήσω τὴν ἀτυχῆ θυγατέραν μου φθάσασαν εἰς ὦραν γάμου. Εὐέλπις ὅτι θέλω τύχη τῆς δικαίας ταύτης αἰτήσεώς μου, ὑποσημειοῦμαι εὐσεβῶς.

Εὐπειθέστατος

Ἰω. Α. Μανακόπουλος

2

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ
ΣΤΡΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
Τ(ΗΣ): ΞΗΡΑΣ

Ἐπιφέρει τὸ παρὸν Ἰωάννης Δημητρίου Μανακόπουλος ἐγεννήθη τὴν 3 Ἰανουαρίου 1810 χίλια ὀκτακόσια δέκα εἰς Ὀλυμπον ἐπαγγέλματος στρα-

τιωτικὸς ὑπηρετήσεν ἀπὸ τὴν 25ῃ Ἰβρίου 1837 εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς τὸ ὄλον τῆς εἰς τὸν Βασιλικὸν Στρατὸν ὑπηρεσίας του ἔτη ἕν, ἀριθ. 1. μῆνας ἑννέα ἀρ. 9. καὶ ἡμέρας εἴκοσι ἑννέα 29 ὡς χωροφύλαξ πεζὸς εἰς τὴν Μοιραρχίαν (τῶν) Κυκλάδων.

Εἰς τὸ διάστημα τῆς υπηρεσίας του ἐφέρθη κάλλιστα. Λαμβάνει τὴν παροῦσαν ἀφασίν του δυνάμει τῆς υπ' ἀριθ. 12939 διαταγῆς τῆς Γραμματείας τῶν Στρατιωτικῶν χρονολογουμένης τὴν 21 αὐγούστου, ὡς μὴ δεχθεὶς ν' ἀπεράσῃ εἰς τὸν λόγον τῶν ἀπομάχων ὡς δεκανεὺς.

Ἀθήναις τὴν 31 αὐγούστου 1839

τριάκοντα ἑννέα

Βασιλικὸν Ἑλληνικὸν Σῶμα

Ἰσον ἀπαράλλαχτον τῷ πρωτοτύπῳ.

Χωροφυλακῆς

Ἀθήναις, τὴν 31 Ἰβρίου 1845

Ρόονεο

ἀπόντος εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ἀρχηγοῦ

ἀντισυνταγματάρχου

(Τ.Σ) Ἀρχηγεῖον τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς

ἀρχηγός

(ἡ υπογραφή δυσανάγνωστη)

3

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ κ. Ἰωάννης Δ. Μανακόπουλος ἐξ Ὀλύμπου τῆς κομοπόλεως Λιτόχωρι, ἦλθεν ἐνταῦθα κατὰ τὸ 1828 μετὰ τὸν πλοίαρχον Εὐστάθιον Φωκὰ Κεφαληναῖον, ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅστις μᾶς παρέδωκε τὸν εἰρημένον Ἰω. Δ. Μανακόπουλον, στεροῦμενον συγγενείας, ἐκτὸς μόνον ἐνὸς θεῖου τοῦ Ἰακώβου Περικλέους Ὀλυμπίου ἐλλείποντος καὶ αὐτοῦ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἐπομένως ἀνεχώρησεν ἐντεῖθεν ὁ ρηθεὶς Μανακόπουλος καταταχθεὶς εἰς διάφορα στρατιωτικὰ τάγματα.

Ἔθεν χορηγοῦμεν αὐτῷ τὸ παρὸν μας πιστοποιητικὸν ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

καὶ εἰς ἐνδειξίν

Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τὴν 21 Ἰουνίου 1844

Διὰ τὸν ἀγράμματον πατέρα μου

Ἀνδρέαν Ἐμμανουήλ, ὁ υἱὸς τοῦ Σωτήριος Ἀνδρεάδου

Κοσταντίνος βλαστός

Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῶν ὀπισθεν δύο ὑπογραφῶν τῶν κυρ. Σ. Ἀνδρεάδου ὑπογράφαντος διὰ τὸν ἀγράμματον πατέρα μου, καὶ Κωνσταντίνου Βλαστοῦ. σ. 2

Ἐρμούπολις τὴν 21 Ἰουνίου 1844

Ὁ Δήμαρχος Ἐρμουπόλεως

Ι. Α. Θάλλης

¹Επικυροῦται τὸ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ κ. Δημάρχου Ἐρμουπόλεως I. Α. Θάλλη

²Ἐν Ἐρμουπόλει τὴν 21 Ἰουνίου 1844

³Ὁ Διοικητὴς Σύρου

καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Γραμματεὺς

(Τ.Σ) Π. Κολποντζῆς (;)

4

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ κύριος Ἰωάννης Α. Μανακόπουλος ἐξ Ὀλύμπου, κομοπόλεως Λιτοχώρας, καταταχθεὶς ἐθελοντῆς εἰς τὸ III πεζικὸν τάγμα τῆς Γραμμῆς, εἰς τὸν λόχον τῶν ἐξόντων κατὰ τὴν 27 Σεπτεμβρίου τοῦ 1828 ἔτους, ἀφέθη τὴν 26 Μαρτίου τοῦ 1833 ἔτους, ἥτοι ὑπερέτησε τρία ἡμῶν ὀλόκληρα ἔτη ὡς στρατιώτης, δείξας καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἀμίμητον πεθαρχίαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους του παρὰ τῶν ὁποίων καὶ ἠγαπάτο ὄχι ὀλίγον, διὰ τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυεν εἰς πᾶσαν διαταγὴν αὐτῶν. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν τῆς Ναυπάκτου, ὅπου ἔδειξε μεγάλην ἀνδρ(ε)ίαν εἰς ὅλας τὰς ἐφόδους.

⁴Ὅθεν, ἐπειδὴ ἀπώλεσε τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀφέσεώς του ἔλαβεν ἔγγραφον ἄφεςιν εἰς ἣν διεγράφοντο ὅλα τὰ ἀνωτέρω, χορηγοῦμεν εἰς αὐτὸν τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν διὰ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει, καὶ ὑποφαινόμεθα.

⁵Ἐν Ἀθήναις τὴν 27 Ἰουλίου 1844

Θεοχάρης ἀντο(;) ταγματάρχης

N. Σκευοφύλαξ

Σ. Α (;) Σωνιερ

ταγμ. Προεδ. τοῦ Ἀναθεωρο(ητικοῦ)

σ. 2

⁶Ἐθεωρήθη

τὸ γνήσιον τῶν ὀπισθεν ὑπογραφῶν.

Τὸ

τῆς πρωτ(ευούσης) Β(ασιλικὸν) Φρουραρχεῖον

Κ. Α.

(Τ.Σ) Ν. Χατηριάδης

Λοχαγὸς ὑπασπιστῆς

5

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιοῦμεν ἐν ἐπιγνώσει ἀληθείας καὶ τῶν ἐπικειμένων εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ποινῶν οἱ ὑποφαινόμενοι κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὅτι, ὁ κύριος Ἰωάννης Α. Μανακόπουλος ὁ σήμερον δικαστικὸς κλητῆρ εἶναι γεννημένος εἰς Λητόχωρον, κομώπολιν τοῦ Ὀλύμπου· ὅτι ὁ πατὴρ του Δημήτριος Μανάκας

ὄτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἐλευθερίας κατὰ τὸ 1822 ὁ Ἀβδῆ Λοποῦτ πασσάς κατέστρεφεν τὴν Νιάουσαν, τὴν Βέρροϊαν κ.λπ. μέρη τοῦ Ὀλύμπου και (τῆς) Μακεδονίας, ἀπηγγονίσθη ἐκ διαταγῆς τοῦ Λοποῦτ πασσᾶ αὐτὸς και ἡ περιουσία του ἅπασα κινητῆ και ἀκίνητος κατελαφυραγωγῆθη και ἐδημεύθη· ὅτι ὁ Ἰωάννης Δ. Μανακόπουλος ἐπὶ τῆς ἀγχόνῃς αὐτῆς τοῦ πατρὸς του ἀπήχθη αἰχμάλωτος, και ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐβιάσθη και κατεναγκάσθη διὰ βασάνων νὰ τουρκεύσῃ και ἀργυροδέτῃς(;) μετενεχθεὶς εἰς Θεσσαλονίκην διέμεινεν ἐκεῖ ὡς δοῦλος αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Ταμπὰκ Ἀμαῖτ ἀγὰ μέχρι τοῦ 1828, ὁπότε προσπαθεία τῶν φίλων και συγγενῶν τοῦ οἴκου του και κατ' ἐξοχὴν τοῦ θεῖου του Ἰακώβου Περικλέους Ὀλυμπίου, ἐσώθη διὰ φυγῆς και ἤλθεν εἰς Ναύπλιον και ἀκολούθως ὑπῆρέτησεν εἰς διαφόρους ἐλληνικὰς ὑπηρεσίας.

σ. 2

Κατὰ δικαίαν και ἐπίμονον λοιπὸν αἴτησιν τοῦ Ἰωάννου Δ. Μανακοπούλου αὐτῶ, ἐκδίδομεν τὸ παρὸν μας διὰ νὰ τῶ χρησιμεύσῃ ὅπου προσήκει.

Ἀθήναις, τὴν 23 Μαΐου 1863

Οἱ πιστοποιοῦντες

Γ. Κάζας

Κ. (το ἐπώνυμο δυσανάγνωστο)

μακρυγιάνις

Θ. Ζιάκας

Κυρῶ τὸ γνήσιον τῶν ἄνω τεσσάρων ὑπογραφῶν

Ἀθήναις τὴν 7 Ἰουνίου 1863

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων

(Τ.Σ) Ἐμμανουὴλ Κοντζικάρης.

β) Τα ἔγγραφα του Ολυμπίου αγωνιστῆ Μιχ. Δημητρακόπουλου

Και τούτος ο αγωνιστής δεν μας είναι γνωστός από ἄλλη πηγή¹. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου του, που βρίσκεται στο κουτί 46 του Αρχείου των Αγωνιστῶν της Εθνικῆς Βιβλιοθήκης, μπορούμε να συνθέσουμε κι αὐτοῦ το σύντομο βιογραφικό.

Ο Μιχαὴλ Δημητρακόπουλος καταγόταν ἀπὸ τὴν περιοχή του Ολύμπου. Με τὴν ἐκρηξὴ τῆς ἐπανάστασης στη Δυτικὴ Μακεδονία τάχθηκε κάτω ἀπὸ τις διαταγές του Καρατάσου. Μετά τὴν ἀποτυχία τῆς ἐπανάστασης στη Δυτ. Μακεδονία και στον Ὀλυμπο κατέβηκε με πολλοὺς Θεσσαλομακεδόνες στη νότια Ελλάδα. Εκεί πολέμησε κάτω ἀπὸ τις διαταγές του Καρατάσου, του Πλαπούτα, του Μακρυγιάννη, του Κριεζώτη, του Χατζη-

1. Εκτός ἀπὸ τὴ βιογραφικὴ συλλογὴ στα «Θεσσαλικά Χρονικά» 12 (1977-79) 140.

χρήστου, του Κολιόπουλου, του Θ. Γρίβα, του Βάσου Μαυροβουνιάτη, του Νικηταρά και του Κανάρη. Πήρε μέρος στις μάχες που έγιναν στο Τρίκερι, στο Ναύπλιο, στην Τρίπολη, στο Νιόκαστρο, στην Αταλάντη, στους Μύλους, στη Χίο, και στο Χάνι της Τζακώνας, όπου και πληγώθηκε στη δεξιά κνήμη.

Για την ανδρεία του στις μάχες τον προβίβασαν σε λοχία, και λίγο αργότερα, όταν υπηρετούσε στο σώμα του Θ. Γρίβα, τον προβίβασαν σε επιλοχία.

Με τη λήξη της Επανάστασης υπόβαλε τα πιστοποιητικά του στο Κράτος, ζητώντας κάποια σύνταξη. Τα πιστοποιητικά του, όμως, χάθηκαν, και η περίπτωση του είχε την τύχη πάμπολλων αγωνιστών του 21. Στα 1865, ζήτησε για μία, ακόμα, φορά την αποκατάστασή του, η οποία έγινε στα 1871. Ενώ, όμως, είχε αποστρατευθεί ως επιλοχίας, η επιτροπή τον κατάταξε στο νέο μητρώο, με αριθμό 575, ως στρατιώτη. Με την αναφορά του του 1871 πέτυχε να καταταχθεί ως λοχίας, καθώς το βλέπουμε γραμμένο με ξένο χέρι στην τρίτη αναφορά του, του 1872: «Αναθεωρήθη εκ των υπ' αριθ. 404 ταχθείς εις την δευτέραν τάξιν των υπαξιωματικών». Η νεότερη, τρίτη και τελευταία, αναφορά του, δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα. Για την οικογενειακή κατάστασή του, καθώς και για το χρόνο του θανάτου του, δεν έχουμε καμία είδηση. Ξέρουμε μόνο ότι είχε εγκατασταθεί στην Αθήνα.

Τα έγγραφα του φακέλου «Μιχαήλ Δημητρακόπουλος» είναι τα παρακάτω 4:

1. Μία αναφορά του, με χρονολογία 19-4-1865, με την οποία γνωρίζει στην επιτροπή των αγωνιστών συνοπτικά τη δράση του, τονίζοντας ότι δεν έλαβε καμία οικονομική ενίσχυση.

2. Μία δεύτερη αναφορά του, με χρονολογία 26-5-1871, με την οποία διαμαρτύρεται στην επιτροπή, διότι τον κατάταξε ως στρατιώτη.

3. Μία τρίτη αναφορά-αίτησή του, με χρονολογία 11-6-1872, με την οποία, αφού αναφερθεί εκτενέστερα στο ιστορικό της δράσης του στην Επανάσταση, ζητά να χαρακτηριστεί ανθυπολοχαγός ή τουλάχιστο επιλοχίας.

4. Ένα αντίγραφο του πιστοποιητικού, με χρονολογία 15-5-1863, που του χορήγησαν ο Μακρυγιάννης, ο Γκούρας, ο Χατζηπέτρος και ο Γιάννης Κώστας, επικυρωμένο στις 11-4-1865, από το δήμαρχο της Αθήνας Εμ. Κουτζικάρη.

Ας δούμε, τώρα, τα 4 έγγραφα, τα σχετικά με το Μιχαήλ Δημητρακόπουλο:

1

24950

Έν Αθήναις τὴν 19ην Ἀπριλίου 1865

Ἐσωκλείω πρὸς ἔμφασιν καὶ τὸ πιστοποιητικόν μου.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος Σεβαστὴν Ἐξεταστικὴν Ἐπιτροπὴν
Κύριοι

Εἶμαι εἷς ἐκ τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ ἀρχαίου ἀγῶνος, καταγόμενος ἐκ Μακεδονίας, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ 21 ἔτους ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως, ἔλαβον τὸ ὄπλον μου, καὶ ἐγκαταλείψας γονεῖς, ἀδελφούς, ἀδελφὰς ἀνηλίκους, Πατρίδα, καὶ πᾶν ὃ,τι εἶχον ἀπόλεσα ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ Πατρίδος, καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα κατηράλωσα τὴν νεανικὴν μου ἡλικίαν εἰς υπηρεσίαν, καὶ ἀπέναντι τῶν τόσων ἐκδουλεύσεών μου, δὲν ἀπήλαυσά τι.

Πολλάκις ἀνεφέρθη ἐν εἰς τὴν παρελθοῦσαν Σεβ. Κυβέρνησιν, μὲ ἀρχαῖα πιστοποιητικά, ἃ ἔφερον τὰς ὑπογραφὰς τῶν Στρατηγῶν Γενναίου Κολοκοτρώνη, Νικηταρά, Ν. Κριεζώτου, Μπλαμπούτα, καὶ Χατζῆ Χρήστου. Τὰ ὁποῖα ὡς μὴ εἶπον, φεῦ! ὅτι ἀπολέσθησαν.

Νῦν δὲ καταφεύγων, καὶ αἰθῆς εἰς τὴν νῦν Σεβ. Ἐπιτροπὴν, ἵνα παρακαλέσω θερμοῦς ὅπως εὐαρεστομένη οὖσα Δικαία, μοὶ ἀποδώσῃ τὴν Νόμιμον Δικαιοσύνην ὡς ἔπεται.

Ἐρειδόμενος εἰς τὰ ἀγὰ πατριωτικὰ αἰσθήματά Σας, ἐλπίζω ὅτι θὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς ταπεινῆς ταύτης ἀναφορᾶς μου.

Τῆς ὑμετέρας Γενναϊότητός Σας
εὐπειθέστατος
Μιχαὴλ Δημητρακόπουλος

2

24951

Ἐν Ἀθήναις τὴν 26 Μαΐου 1871

Ἀριθμὸς Μητροῦου 575

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος.

Κύριοι!

Μετὰ μεγίστης λύπης καταφεύγω διὰ τῆς ταπεινῆς ταύτης ἀναφορᾶς, ἵνα δηλώσω εἰς ὑμᾶς ὅτι πληρωφορηθεὶς θετικῶς, ὅτι δυνάμει τοῦ μητροῦου παρακαλῶ, διὰ τὸ δικαίωμα μου ἐνῶ ἤμην ὑπαξιωματικὸς καὶ βλέπω νὰ εἶμαι εἰς τὸ νέον μητροῦου ἀπλοῦς στρατιώτης διὸ καταφεύγω εἰς τὴν δικαιοσύνην Σας, ὅπως ληφθῇ δικαία πρόνοια, καὶ μοὶ ἐπαναφέρῃ αἰθῆς εἰς τὸν βαθμόν, ὃν ἔκτοτε εἶχον, τοῦτον ἕνεκα ἔστιν ἀδικία εἰς ἐμέ.

Πέποιθα εἰς τὰ ἀγὰ καὶ δίκαια αἰσθήματα τῶν Σεβαστῶν καὶ γενναίων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἐλπίζω ὅτι θὰ γείνη ἡ ταπεινὴ μου παράκλησις.

Εὐπειθέστατος
Μιχαὴλ Δημητρακόπουλος ἐξ Ὀλύμπου

24948

*Ἐν Ἀθήναις τὴν 11 Ἰουνίου 1872**Αἴτησις**Μιχαὴλ Δημητρακοπούλου κατοίκου Ἀθηνῶν**Ἄρ. 575**Ἀναθεωρήθη ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθ. 404 ταχθεὶς εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τῶν ὑπαξιωματικῶν**Πρὸς τὴν**Σεβαστὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος**Κύριε Πρόεδρε*

Μετὰ μεγάλης λύπης μου πληροφοροῦμαι ὅτι ἐνεγράφην εἰς τὸ ἤδη συνταχθέν Μητρώον μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχίου. Κατὰ τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐπιτραπήτω μοι ὅπως φέρω τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις μου πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δικαίων μου.

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱερᾶς Ἐπαναστάσεως ἐτέθην ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν διαφόρων ὀπλαρχηγῶν καὶ ἰδίως τῶν κυρίων κ. Καρατάσου Πλαπούτα, Μακρυγιάννη, Κριεζώτην καὶ κατὰ θάλασσαν εἰς Βερούτι Χίον καὶ λοιπὰ ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Κανάρην, παρευρέθην εἰς πλείστας μάχας εἰς Τρίκερι, Ναύπλιον, σ. 2 Τρίπολιν, Νεόκαστρον, Μύλους, εἰς τῆς / Τζακῶνας τὸ Χάνι¹, εἰς Ἀταλάντι καὶ εἰς πλείστα ἄλλα μέρη ἅτινα διηγούμενος ἐπιλήψη μοι ὁ χρόνος.

Φέρω ὡς ἐκ τῶν μαχῶν πλείστας ὄσας πληγὰς ἐπὶ τοῦ σώματός μου καὶ πολλάκις ἐσώθην ὡς ἐκ θαύματος. Τότε μὲ ἐβαθμολόγησαν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ μουλουξῆ (=λοχία) καὶ τοιοῦτος ἦμην. Ταῦτα πάντα ἀποδεικνύονται καὶ ἐκ τῶν πιστοποιητικῶν διαφόρων ὀπλαρχηγῶν ἅτινα παρέδωσα πρὸς τὸν κύριον Ἀξιότην καὶ ἀπὸ τὰ κατόπι ἅτινα παρέδωσα πρὸς τὴν προκάτοχον σ. 3 Ἐπιτροπὴν, ἣτις μὲ ἐνέγραψε μὲ / τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιλοχίου ἐνῶ ἄλλωστε ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθῶ ἀνθυπολοχαγός. Ὁ ἤδη χαρακτηρισμός μου ὡς λοχίου εἶνε πολὺ ἄδικος καὶ τούτου ἕνεκεν καὶ ἐπὶ τοῦ δικαίου μου βασιζόμενος παρακαλῶ τὴν κυρίαν Ἐπιτροπὴν, ὅπως μὲ βαθμολογήσῃ ἂν ὄχι μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ ὅστις δικαιοματικῶς μὲ ἀνήκει, τουλάχιστον μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιλοχίου, ὅπως ἐχαρακτήρισθῃ παρὰ τῆς προκάτοχου ἐπιτροπῆς. Ἐν τέλει πέπεισμαι ὅτι θέλει διορθωθεῖ τὸ λελανθασμένον τοῦ χαρακτηρισμοῦ μου.

*Ἐν τούτοις ὑποσημειοῦμαι μὲ βαθύτατον Σέβας.**Εὐπειθέστατος**Μιχαὴλ Δημητρακόπουλος ἐξ Ὀλύμπου*

1. Ανάμεσα στην Αρκαδία και στη Μεσσηνία.

24949

Ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι, ὅτι ὁ Μιχαὴλ Δημητρακόπουλος ἐξ Ὀλύμπου, κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὑπηρετήσεν ὡς γνήσιον τέκνον τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τοῦς Ἀρχηγοῦς Κοιεζώτην, Γρίβαν, Βάσσον (Μαυροβουνιώτην), Νικηταρῶν, καὶ χάριν συντομίας παραλείπομεν τοὺς λοιπούς, καὶ ὅτι διεκρίθη εἰς τῆς Τσακῶνας τὸ χάνι ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Κολιόπουλον, ὅπου καὶ ἐπληρώθη, κατὰ τὴν δεξιὰν κνήμην, καὶ ἀκόμη ἢ σφαῖρα ἐντὸς εὐρίσκεται, καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θ. Γρίβα ἔλαβεν τὸν βαθμὸν ἐπιλοχίας.

Καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας μάχας ἠγωνίσθη καρτερῶς καὶ διεκρίθη ἐπὶ γενναϊότητι καὶ εὐπειθείᾳ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους του.

Ὅθεν κατ' αἴτησίν του, καὶ διότι ἡ ἀλήθεια μᾶς ὑποχρεοῖ ἀφήμεθα τὸ παρόν μας, καὶ ἐκ δευτέρου ἤδη ἀπολεσθεισῶν τῶν προεκδοθεισῶν ἀποδείξεων, ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀποκατάστασίν του.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 Μαΐου 1863	οἱ Ἀρχηγοὶ
Κυρῶ τὸ γνήσιον τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τεσσάρων ὑπογραφῶν.	Ἰω. Γκούρας
Ἀθήναις τὴν 30 Μαΐου 1863	Μακρυγιάννης
Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων	Χρ' Χ' Πέτρου
Ἐμμανουὴλ Κουτζικάρης	Γιάν. Κώστας.

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου

Ἀθήναις τὴν 11 ἀπριλίου 1865

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
(Τ.Σ) Ε. Κουτζικάρης

Λάρισα

ΚΩΣΤΑΣ ΣΠΑΝΟΣ

SUMMARY

Kostas Spanos, Nine unpublished documents of the Olympian fighters of 1821 I. D. Manakopoulos and Mich. Demetrakopoulos.

The author publishes nine unedited documents from the Fighters Archives of the National Athens Library, presenting information about the life of two fighters of the 1821 Greek Revolution.

1) Ioannis Manakopoulos, Olympios, born in Litohoro in 3.1.1810. During the revolt of Naoussa (1822) his father was killed and himself was taken prisoner by an Agha from Thessaloniki. After his release in 1828, he went to southern Greece where he joined the army and fought under the commands of the philhellene French commander Saunier (1828-32).

He then served in the police force of Cyclades from 1837 to 1839.

2) Michail Demetrakopoulos, Olympios, after the failure of the Naoussa revolt, went also to the South and joined the forces of many chieftains.